

Ανήρυχος και απαισιόδοξος εμφανίζεται ο εργοληπτικός κόσμος της χώρας, μετά την απόφαση της κυβέρνησης να περικόψει περαιτέρω, για την τριετία 2010-2012, το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων (ΠΔΕ), στο πλαίσιο του νέου πακέτου μέτρων που ανακοίνωσε πρόσφατα ο υπουργός Οικονομικών, Γ. Παπακωνσταντίνου.

Εκπρόσωποι των εργοληπτικών ενώσεων της χώρας, σχολιάζοντας τις εξελίξεις, κάνουν λόγο για ένα κρίριο πλήγμα στο τελευταίο προπύργιο για τη στήριξη της ανάκαμψης και της απασχόλησης, την κατασκευή, καθώς το ΠΔΕ διαμορφώνεται σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

Συγκεκριμένα, όπως ανακοινώθηκε, το 2010 το ΠΔΕ μειώνεται κατά 500 εκατ. ευρώ όταν τον περασμένο Μάρτιο υπήρξε και άλλη μείωση του προϋπολογισμού κατά 600 εκατ. ευρώ. Έτσι, το πρόγραμμα, από τα 10,3

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις

δισ. ευρώ που είχαν αρχικά υπολογιστεί, διαμορφώνεται τελικά στα 9,2 δισ. ευρώ, ποσό μικρότερο ακόμη και από αυτό που διατέθηκε το 2009 (δόθηκαν 9,5 δισ. ευρώ).

Εξάλλου για το 2011 ανακοινώθηκε επιπλέον μείωση του ΠΔΕ κατά 500 εκατ. ευρώ, ενώ άλλα 500 εκατ. ευρώ θα περικοπούν το 2012. Έτσι, το πρόγραμμα θα διαμορφωθεί στα 8,7 δισ. ευρώ τον επόμενο χρόνο και τελικά στα 8,2 δισ. ευρώ το 2011, στο χαμηλότερο ποσό που διατέθηκε στην Ελλάδα από το 2005.

Με τις νέες αυτές περικοπές, περιορίζονται ακόμη περισσότερο τα περιθώρια στήριξης των επιχειρήσεων μέσω επιδοτήσεων, δανειοδοτήσεων που δίδονται άμεσα από κοινοτικές δράσεις, αλλά και μέσω των προμηθειών και των αναθέσεων δημοσίων έργων.

«Περιμέναμε ανάπτυξη και πήραμε περικοπές!» Με αυτή τη φράση «υποδέχθηκε» ο πρόεδρος της ΠΕΔΜΕΔΕ, **Γιώργος Ρωμοσός**, τις εξαγγελίες της κυβέρνησης για μείω-

ση κονδυλίων στο Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων, εκτιμώντας ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα είναι τα πρώτα θύματα των μέτρων αυτών.

«Η μεγαλύτερη ύφεση για τον κλάδο των κατασκευών, που πλέον είναι βέβαιη και άμεση, σημαίνει ελάττωση του αντικειμένου και του κύκλου εργασιών και άρα, αυτόματα, όξυνση του ανταγωνισμού». Όπως τονίζει ο πρόεδρος της ΠΕΔΜΕΔΕ, η περαιτέρω μείωση της χρηματοδότησης στα δημόσια έργα θα έχει, αναπόφευκτα, θύμα της, σειρά έργων υποδομής στην ελληνική περιφέρεια, που δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν από την ΕΕ και το ΕΣΠΑ, τα οποία στην πλειοψηφία τους εκτελούνται από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις εργολάβων δημόσιων έργων που δρουν στην περιφέρεια και αποτελούν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης, πολλά χρόνια τώρα, για την οικονομία.

Και βεβαίως, όταν θα πληγούν αυτές οι εταιρείες, οι συνέπειες δεν θα αφήσουν στο απυρόβλητο και τους

Σύμφωνα με τα έκτακτα μέτρα που ανακοίνωσε η κυβέρνηση, το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων περικόπτεται κατά 2,1 δισ. ευρώ την τριετία 2010-2012, ενώ περιορίζονται αντίστοιχα οι κρατικές δαπάνες που θα χρηματοδοτούσαν κυρίως εθνικά έργα υποδομής και στήριξης της περιφέρειας.

Καταστροφή για τις ήδη προβληματικές εργοληπτικές επιχειρήσεις και ιδιαίτερα για τις μικρομεσαίες θα είναι η περαιτέρω μείωση του Προγράμματος Δημόσιων Επενδύσεων (ΠΔΕ) κατά 2,1 δισ. ευρώ για την τριετία 2010-2012, που ανακοίνωσε ο υπουργός Οικονομικών, Γ. Παπακωνσταντίνου, εκτιμά ο πρόεδρος της ΠΕΣΕΔΕ, Κωνσταντίνος Σαββίδης. Και προσθέτει ότι τέτοια μέτρα οδηγούν σε περαιτέρω ύφεση και μη ανάπτυξη της χώρας, η οποία, έτσι και αλλιώς, βρίσκεται σε δυσμενή θέση, λόγω των λανθασμένων πολιτικών και του λανθασμένου αναπτυξιακού

έργων. Σήμερα ο τεχνικός κόσμος της χώρας ζητά ανάπτυξη.

Όμως με τη νέα περικοπή του ΠΔΕ εξουδετερώνεται το αναπτυξιακό σκέλος της οικονομίας, καθώς ήδη οι δαπάνες του ΠΔΕ έχουν «παγώσει», οι εργοληπτικές επιχειρήσεις παραμένουν απλήρωτες για έργα που έχουν ολοκληρώσει, και το ΕΣΠΑ δεν μπορεί να προχωρήσει, αφού δεν προστίθεται η αναγκαία ελληνική συμμετοχή.

Γραφειοκρατικές αγκυλώσεις και καθυστερήσεις πληρωμών σαφώς δημιούργησε τη χρονιά που μας πέρασε και το γεγονός ότι το ΕΣΠΑ, ου-

«Ήδη υπάρχουν δυσμενείς συνέπειες από τη μείωση του Προγράμματος Δημόσιων Επενδύσεων στα έργα ΟΤΑ Α΄ βαθμού κατά 20% με την κατάσταση του προϋπολογισμού και είχε ζητηθεί από τον εργοληπτικό κόσμο της χώρας να αναθεωρηθεί η συγκεκριμένη απόφαση, ώστε να ενισχυθούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που, ως γνωστό, αποτελούν και τη ραχοκοκαλιά της οικονομίας και της οικονομίας γενικότερα».

Η μοναδική διέξοδος από την κρίση, είναι η ανάπτυξη της οικονομίας, που βασικός της μοχλός και η «ατμομηχανή» της είναι ο τομέας των κατασκευών, ο οποίος περιλαμβάνει την οικοδομή, τα δημόσια έργα και τα έργα ΣΔΙΤ και συμμετέχει κατά 8% στο ΑΕΠ, ενώ οι απασχολούμενοι σε αυτόν τον τομέα ανέρχονται σε 400.000.

Σημασία, όμως, δεν έχει να μείνουμε σε διαπιστώσεις, αλλά άμεσα να υπάρξουν μέτρα ενίσχυσης του κλάδου με στρατηγική και σχέδιο μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο, που

τα πρώτα θύματα των κυβερνητικών μέτρων

εργαζομένους που απασχολούν, με αποτέλεσμα η ανεργία στον κλάδο να ανεβεί στα ύψη, συμπληρώνει ο κ. Ρωμοσιός. «Πολύ απλά οδηγούμαστε σε έναν φαύλο κύκλο ύφεσης και κρίσης του κλάδου των δημόσιων έργων από τον οποίο οι απώλειες θα είναι σημαντικές και επώδυνες».

Η ΠΕΔΜΕΔΕ με επιστολή της προς την υπουργό Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, **Λ. Κατσέλη**, επανήλθε, για μία ακόμη φορά, στο σοβαρότατο ζήτημα του προγράμματος ανάπτυξης, που θα έπρεπε να είχε εξαγγελθεί ταυτόχρονα με τα υπόλοιπα μέτρα της κυβέρνησης και ζήτησε να μελετηθεί επισταμένα ένα σχέδιο ανάπτυξης μέσω δημόσιων επενδύσεων και μάλιστα υπέρ των μικρού προϋπολογισμού έργων που είναι αμέσου αποδόσεως, η οποία θα δώσει πνοή και ώθηση στην οικονομία του τόπου και θα βοηθήσει ουσιαστικά στην ανάκαμψή της, όπερ και το ζητούμενο σήμερα για να μην πέσει η χώρα σε βαθιά ύφεση, κατέληξε ο πρόεδρος της ΠΕΔΜΕΔΕ.

μοντέλου που ακολουθήθηκαν.

Ειδικότερα, ο πρόεδρος της ΠΕΣΕΔΕ τονίζει ότι: «Τα τελευταία χρόνια υπήρξε συνεχής μείωση του ΠΔΕ, με συνέπεια πολλές από τις εργοληπτικές επιχειρήσεις, και ιδιαίτερα αρκετές από τις 6.000 μικρομεσαίες επιχειρήσεις που εκπροσωπεί η ΠΕΣΕΔΕ και οι οποίες αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας, να αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της χρεοκοπίας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται και για τη μείωση της απασχόλησης».

Αν και παρήχθησαν πολλά και σημαντικά δημόσια έργα υποδομής, οι κοινοτικοί και εθνικοί πόροι δεν κατευθύνθηκαν πάντα προς τη σωστή αναπτυξιακή κατεύθυνση, ώστε να παράγουν ανάπτυξη και πλούτο. Αντίθετα, δημιουργήθηκαν ολιγοπωλιακές καταστάσεις, με την ανάθεση του συντριπτικού ποσοστού των έργων σε λίγους κατασκευαστικούς κολοσσούς, χωρίς τη συμμετοχή μικρότερων επιχειρήσεων, γεγονός που απέκλεισε την πλειάδα των τεχνικών επιχειρήσεων από την κατασκευή των

οιαστικά, δεν είχε ακόμα ενεργοποιηθεί. Διαμαρτυρηθήκαμε στην ηγεσία του υπουργείου ΠΕΧΩΔΕ έντονα, ζητώντας την άμεση παρέμβασή της για ενεργοποίηση του ΕΣΠΑ, αύξηση δαπανών του ΠΔΕ και ταχεία απορρόφηση των πιστώσεων, προκειμένου να αυξηθεί το αντικείμενο εργασίας των μελών μας, επιστημαίνοντας ταυτόχρονα ότι πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε μικρότερου προϋπολογισμού έργα που αφορούν στις μικρές και μεσαίες εργοληπτικές επιχειρήσεις, οι οποίες οδηγούνται στον αφανισμό λόγω των υπαρχουσών οικονομικών δυσμενών συνθηκών.

Αδικία σε βάρος κυρίως των μικρών επιχειρήσεων του κλάδου αποτελεί η μείωση του ΠΔΕ που ανακοίνωσε η κυβέρνηση, οδηγώντας πολλές από αυτές σε αφανισμό, καθώς αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της χρεοκοπίας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται και για τη μείωση της απασχόλησης, επιστημαίνει ο πρόεδρος της ΠΕΔΜΕΔΕ, **Ευστάθιος Μανδηλαράς**.

θα βοηθήσει να ξεπεράσουμε το πρόβλημα με όσο το δυνατό λιγότερες συνέπειες, τόνισε ο κ. Μανδηλαράς.

Στην παρούσα συγκυρία, ο κ. **Σαββίδης** εκτιμά ότι χρειάζεται μια νέα αναπτυξιακή εθνική στρατηγική στην παραγωγή των έργων, με άξονες: α) νέο σχεδιασμό με έργα αναπτυξιακά (ανασχεδιασμός ΕΣΠΑ κλπ.), β) ορθολογική περιφερειακή ανάπτυξη με δίκαιη κατανομή των πόρων, γ) αναδιάρθρωση των φορέων διαχείρισης πόρων και έργων (σχέδιο «Καλλικράτης»), αποκέντρωση, πάταξη διαφθοράς, διαφάνεια παντού, βέλτιστη αξιοποίηση πόρων).

Προς τούτο απαιτείται νέο θεσμικό πλαίσιο παραγωγής δημόσιων έργων και, φυσικά, οι αναγκαίοι πόροι για την υλοποίηση των αναπτυξιακών έργων υποδομής που χρειάζεται η χώρα».

Διέξοδος από την κρίση υπάρχει, επιστημαίνει ο πρόεδρος του ΣΑΤΕ, **Γεώργιος Βλάχος**, τονίζοντας ότι η κρίση στον κλάδο των ιδιωτικών και

δημόσιων έργων, σηματοδοτεί και την κρίση σε ολόκληρη την οικονομία, καθώς ο κλάδος, τα προηγούμενα χρόνια, μετέχει αποφασιστικά στη δημιουργία του ΑΕΠ.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τη δεκαετία 1995-2004, παρουσίασε συνεχή μεγέθυνση, σε σταθερές τιμές, με μέσο ετήσιο ρυθμό 5,6%, με συνέπεια να μετέχει στο ΑΕΠ, τη συγκεκριμένη περίοδο, με 6,4%. Ειδικά την περίοδο 2000-2004 η άμεση συμμετοχή του κλάδου στη δημιουργία του ΑΕΠ ανήλθε κατά μέσο όρο σε 6,9%. Αντιστρόφως, από την ολοκλήρωση των ολυμπιακών έργων και μετά, οι κατασκευές ακολούθησαν πτωτική τάση, με συνέπεια να βρεθεί, πλέον, σε χαμηλότερα επίπεδα από το 1998 και, συγκεκριμένα, τη διετία 2008-2009, η συνεισφορά του στο ΑΕΠ να περιοριστεί μόλις στο 4,6%.

Παράλληλα, ο κλάδος από το 2003 και μετά, απασχολούσε άνω του 8% των συνολικά εργαζομένων στη χώρα, προσεγγίζοντας, μάλιστα, το τρίτο τρίμηνο του 2007 το 9%. Το 19% των νέων θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν τα δέκα προηγούμενα χρόνια, οφείλονται στον κατασκευαστικό κλάδο και θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι με τον κλάδο έχουν συνάφεια 400 επαγγέλματα, εκ των οποίων για 200 απ' αυτά οι κατασκευές είναι η κύρια απασχόλησή τους.

Βεβαίως, όπως επανειλημμένα έχει τονιστεί από τον ΣΑΤΕ, η κρίση στον κατασκευαστικό κλάδο, οφείλεται και σε ενδογενείς παθογένειες της οικονομίας, ταυτόχρονα και σε εξγενείς αδυναμίες του θεσμικού πλαισίου πα-

Οι θέσεις του ΤΕΕ

Αναβάθμιση του Προγράμματος Δημόσιων Επενδύσεων (ΠΔΕ)

Στις σημερινές δύσκολες συνθήκες είναι αναγκαία η αναβάθμιση του ΠΔΕ, με ανακατανομή πόρων και επενδυτικών προτεραιοτήτων και με ιδιαίτερη έμφαση στα μικρά και μεσαία έργα. Η αναβάθμιση αυτή πρέπει απαραίτητα να συνοδεύεται με αύξηση των διαθέσιμων πόρων του ΠΔΕ. Θα πρέπει, λοιπόν, να γίνουν παρεμβάσεις στις ακόλουθες κατευθύνσεις:

- **Έργα τεχνικών υποδομών:** Εκτός από τα δρομολογημένα μεγάλα έργα υποδομής εθνικής κλίμακας και υπό την προϋπόθεση της εξυπηρέτησης -τεκμηριωμένων- των αναθεωρημένων στόχων των προγραμμάτων, ένταξη έργων στα Περιφερειακά Προγράμματα (ΠΕΠ), προϋπολογισμού μικρότερου των 5 εκ. ευρώ, ώστε να ακολουθηθεί η κατά πολύ πιο ευέλικτη και λιγότερο γραφειοκρατική διαδικασία ανάθεσης/εκτέλεσης. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη δυνατότητα προκαταβολής, γρηγορότερη απορρόφηση, αλλά και αναθέρμανση των περιφερειακών κατασκευαστικών αγορών που έχουν συρρικνωθεί δραματικά την τελευταία διετία.

- **Κρατικές ενισχύσεις σε ΜΜΕ.**

- **Ενεργοποίηση του Εθνικού Πλαισίου Αναφοράς (Ν. 3614/2008)** με κατεύθυνση –εκτός από τις ορεινές και νησιωτικές περιοχές με μικρά έργα μη επιλέξιμα στο ΕΣΠΑ– και στις Περιφέρειες Στ. Ελλάδας και Ν. Αιγαίου, που δεν καλύπτονται πλέον από την πολιτική της συνοχής (περιφέρειες με ακαθάριστο προϊόν μεγαλύτερο του κοινοτικού μ.ο.).

- **Έμφαση σε έργα κοινωνικής υποδομής.**

- **Έργα αστικών αναπλάσεων.**

- **Ενίσχυση περιφερειακών προγραμμάτων των ΟΤΑ.**

Ο συνολικός σχεδιασμός θα πρέπει να γίνει με τη σύνταξη του Προγράμματος των Δημόσιων Έργων, ώστε οι προτεραιότητες να τίθενται με βάση τόσο την κάλυψη των αναπτυξιακών και κοινωνικών αναγκών όσο και των δυνατοτήτων διάθεσης των αναγκαίων πιστώσεων. Έτσι, τα πάσης φύσεως μικρά και μεγάλα έργα υποδομών, καθώς και οι απαραίτητες υπηρεσίες που έχει ανάγκη ο τόπος και το κοινωνικό σύνολο για την ανάπτυξη του και τη βελτίωση της καθημερινής ζωής του, να προκύπτουν ιεραρχημένα μέσα από ένα μακρόπνοο και δημοκρατικά σχεδιασμένο -κατά τομέα και περιοχής- εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό.

ραγωγής δημόσιων έργων, οι οποίες, μάλιστα αυξάνονται και οξύνονται στις ιδιαίτερα ανταγωνιστικές συνθήκες, τις οποίες διαμορφώνει η έλλειψη αντικειμένου των τεχνικών εργοληπτικών εταιρειών.

Τα μέτρα που αποφασίστηκαν για τη δημοσιοοικονομική εξυγίανση, γενικώς, αλλά και ειδικά η επιλογή της μείωσης της συνολικής δημόσιας επενδυτικής δαπάνης, διατηρούν την κρίση, βυθίζοντας τη χώρα σε ύφεση. Σε αντιδιαστολή, στην καρδιά κάθε προγράμματος ανάκαμψης, το οποίο εφαρμόστηκε σε ευρωπαϊκά και άλλα κράτη, βρίσκονται οι δημόσιες επενδύσεις, καθώς η προώθηση των δημόσιων επενδύσεων σε υποδομές και η κινητοποίηση των ιδιωτικών κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση κτιριακών έργων, αποτελούν προαπαιτούμενα για την έξοδο από την κρίση.

«Οφείλω να ξεκαθαρίσω ότι ο κατασκευαστικός κλάδος της χώρας δεν ζητά επιδοτήσεις, όπως άλλοι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, αλλά μία σταθερή και συνεπή εφαρμογή κατασκευαστικών έργων, που θα αποβλέπουν στην ανάπτυξη της χώρας. Στην ουσία, αυτό που απαιτείται, είναι η εξασφάλιση μίας μακρόχρονης ανάπτυξης των επενδυτικών δράσεων, οι οποίες δεν θα επηρεάζονται από την εκάστοτε φάση του οικονομικού κύκλου. Και αυτό καθίσταται σήμερα επιτακτικό, καθώς η σημερινή οικονομική κατάσταση δεν αναμένεται να βελτιωθεί σημαντικά στο προσεχές μέλλον, αφού από τη μία ο δημόσιος τομέας παλεύει να μειώσει τα επίπεδα του δημοσιοοικονομικού ελλείμματος και από την άλλη ο ιδιωτικός τομέας εξακολουθεί να μην επενδύει τις αποταμιεύσεις του, αναμένοντας την αντιστροφή του κλίματος, μια κατάσταση η οποία ενέχει πολλαπλούς κινδύνους και υποσκάπτει τη διατηρησιμότητα της ανάπτυξης της χώρας» τονίζει ο πρόεδρος του συλλόγου.

Άλλωστε η βέλτιστη οικονομική πολιτική, η οποία πρέπει να ασκηθεί σε τέτοιες περιόδους κρίσης, όπως επισημαίνουν διεθνείς αναλύσεις και μελέτες, πρέπει να στηριχτεί στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται όσες δραστηριοποιούνται στο χώρο της κατασκευής, δημόσιας και ιδιωτικής.

Η δεινή θέση στην οποία έχει περιέλθει ολόκληρος ο κλάδος των δομικών υλικών, παρουσιάστηκε, για μία άλλη φορά, από εκπροσώπους φορέων του κλάδου, σε πρόσφατη ημερίδα του ΤΕΕ, στην οποία επισημάνθηκε «ότι η κρίση είναι ενδογενής και επιδεινώνεται εξαιτίας της συνεχιζόμενης μείωσης των κατασκευαστικών έργων, της έλλειψης μελετών και της δυσκολίας απορρόφησης των κονδυλίων του ΕΣΠΑ, το οποίο, μαζί με το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης "Θηρέας" έχουν οδηγηθεί σε αδράνεια, αλλά και της δυσκολίας χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από τις τράπεζες».

Κοινή διαπίστωση των φορέων του κλάδου είναι ότι «ο κατασκευαστικός

• Στην απουσία κατάρτισμένου τεχνικού προσωπικού (τεχνίτες), αλλά και στην απουσία ενός σύγχρονου οικοδομικού κανονισμού.

• Στη μη τήρηση προδιαγραφών, στην παντελή απουσία ποιοτικού ελέγχου της κατασκευής και στη μεγάλη υστέρηση της χώρας να ενσωματώσει την Ευρωπαϊκή Οδηγία 89/106/ΕΟΚ, που αναφέρεται στα προϊόντα δομικών κατασκευών. Απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή της Οδηγίας είναι η ύπαρξη ενός φορέα εποπτείας της αγοράς, που έπρεπε να είχε δημιουργηθεί εδώ και πολλά χρόνια.

• Στον αθέμιτο ανταγωνισμό που κυριαρχεί στην ελληνική αγορά, όπως, π.χ., λόγω των πλαστών σημάνσεων CE.

Οι σημερινές δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη στον κατασκευαστι-

Δραματική μείωση ζήτησης των δομικών υλικών

κλάδος στη χώρα μας είναι ένας από τους κυριότερους μοχλούς ανάπτυξης της οικονομίας, στον οποίο δραστηριοποιούνται διακόσια κύρια επαγγέλματα και διακόσια δευτερεύοντα, γεγονός που καθιστά αναγκαία τη στήριξη του τομέα, έτσι ώστε να μην υπάρξουν απώλειες σε θέσεις απασχόλησης και εισόδημα».

Η βιομηχανία και η βιοτεχνία των δομικών υλικών, είναι από τις πλέον καινοτόμες στην Ελλάδα και τις πιο δυναμικές στον εξαγωγικό τομέα.

Τα σημαντικότερα προβλήματα και στρεβλώσεις στον κατασκευαστικό τομέα σήμερα και ειδικότερα στη βιομηχανία και βιοτεχνία υλικών, που είναι από τις πλέον καινοτόμες, εντοπίζονται:

• Στις καθυστερήσεις πληρωμών που δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στις επιχειρήσεις και για τις οποίες μεγάλη ευθύνη φέρει το κράτος, που είναι και ο μεγαλύτερος επενδυτής και διαμορφωτής των συνθηκών της οικονομίας. Ήδη, το φαινόμενο αυτό προκάλεσε την αντίδραση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που προτείνει τη λήψη μέτρων.

• Στην αισθητή μείωση των δανείων στεγαστικής πίστης και στο φόβο του καταναλωτή για τη μελλοντική συμπεριφορά των τραπεζών.

κό κλάδο εντοπίζονται στον τομέα των υποδομών, μέσω της αύξησης των κρατικών επενδύσεων και με άμεση αξιοποίηση της συγχρηματοδότησης από κοινοτικά κονδύλια, αλλά κυρίως στον τομέα των επισκευών και της ανακαίνισης κατοικιών, μέσω κρατικών όσο και ιδιωτικών επενδύσεων, με παράλληλη έμφαση στη στοχευμένη ανάπτυξη αναβάθμισης περιοχών ειδικότερου τουριστικού ενδιαφέροντος.

Ως άμεσες λύσεις και δράσεις, μεταξύ άλλων, προτείνονται τα εξής:

Το κράτος να ενισχύσει και να προωθήσει την οικοδομή, που εξακολουθεί να είναι μία από τις σημαντικές βάσεις της οικονομίας. Να ασκηθεί πίεση προς τις τράπεζες και τους κρατικούς φορείς προκειμένου να χρηματοδοτηθούν οι επιχειρήσεις των δομικών υλικών, να επιδοτηθούν και να τύχουν φορολογικών απαλλαγών οι ιδιοκτήτες που θα προβούν στην επισκευή των κτιρίων τους, με εφαρμογή ολοκληρωμένων συστημάτων εξοικονόμησης ενέργειας, να επιχορηγηθούν τα νοικοκυριά που αποφασίζουν τέτοιες επεμβάσεις σε κτίρια κατασκευασμένα προ του 1980 και συμβαίνει να είναι χαμηλού εισοδήματος, αλλά και να στηριχτούν υποψήφιοι δανειολήπτες μέσα από χαμηλότοκα δάνεια.

Χαλυβουργία

Το έτος 2009, η μείωση ζήτησης των χαλυβουργικών προϊόντων, έφθασε το 40%, έναντι του 2008, με την κατανάλωση οπλισμού σκυροδέματος να είναι η χαμηλότερη από το έτος 1998. Είναι προφανές ότι η δραματική αυτή μείωση της ζήτησης, σε συνδυασμό με το ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο τιμών πώλησης στα επιμήκη προϊόντα χάλυβα, είχε ως αποτέλεσμα να περιέλθει ο κλάδος σε εξαιρετικά δυσχερή κατάσταση.

Οι επισημάνσεις αυτές, μεταξύ άλλων, έγιναν από τον πρόεδρο της Ένωσης Χαλυβουργιών Ελλάδος, **Α. Τικτόπουλο**, σε εισήγησή του με θέμα «Η χαλυβουργία και η κατασκευαστική δραστηριότητα στη χώρα μας».

Ο κ. Τικτόπουλος εκτιμά ότι οι προοπτικές είναι δυσμενείς, καθώς τα μέτρα θα περιορίσουν ακόμη περισσότερο την κατασκευαστική δραστηριότητα και για το λόγο αυτό επιτακτική είναι η ανάγκη να ληφθούν άμεσα μέτρα για να ανακοπεί η συνεχιζόμενη πτώση της και να αρχίσει η ανάκαμψή της.

Για την αντιμετώπιση αυτής της κρίσης, η Ένωση Χαλυβουργιών Ελλάδος έχει προτείνει στην Επιτροπή για τα Προϊόντα Δομικών Κατασκευών του ΤΕΕ άμεσα μέτρα, όπως και νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες, μαζί με τα μέτρα που έχουν προτείνει οι άλλοι φορείς του κατασκευαστικού κλάδου, περιλαμβάνονται σε επιστολή που απέστειλε ο πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου προς τους αρμόδιους υπουργούς.

Σκυροδέμα

Από τον κλάδο της βιομηχανίας των δομικών υλικών, αυτός της παραγωγής ετοιμού σκυροδέματος, μετρά τις μεγαλύτερες των δυσμενών επιπτώσεων, δεδομένου ότι το προϊόν που παράγει και διαθέτει απευθείας στην κατανάλωση, είναι «προϊόν της ώρας», άρα δεν μπορεί να αποθηκευτεί ως έτοιμο προϊόν, για να διατεθεί αργότερα στην αγορά, όταν αυτή τη ζητήσει. Έχει ζωή 2 ωρών, περίπου.

Σύμφωνα με στοιχεία που δίνουν μία σαφή εικόνα της κατάστασης στην οποία έχει περιέλθει ο κλάδος, ο Γενικός Διευθυντής του ΣΕΒΕΣ, αρχιτέκτων μηχανικός, **Κ. Καρασούλας**, επισημαίνει ότι οι επενδύσεις στην οικοδομή έπεσαν το 2009 κατά 22% και κατά 29,5% το 2008, οι, δε, εκτιμήσεις για το 2010 είναι ότι θα έχουμε, επίσης, πτώση της τάξης του 20%. Η πτώση του όγκου της οικοδομικής δραστηριότητας, έφθασε στο 27,6% το 2009 έναντι 17,1% το 2008 και 5% το 2007. Χωρίς ενίσχυση του κατασκευαστικού κλάδου μέσα από το πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων και αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, δεν μπορεί να υπάρξει οικονομική σταθερότητα, ανάπτυξη και επιτυχία σε οποιοδήποτε σταθεροποιητικό πρόγραμμα.

Μάρμαρο

Η πτώση της οικοδομικής δραστηριότητας έχει τεράστιες επιπτώσεις στις επιχειρήσεις μαρμάρου. Η μείωση του τζίρου, οι χαμηλές τιμές πώλησης των υλικών, λόγω του έντονου ανταγωνισμού, η έλλειψη ρευστότητας, η δυσκολία είσπραξης των απαιτήσεων, το άγχος εξασφάλισης χρηματοδότησης, είναι σήμερα τα μεγάλα προβλήματα των επιχειρήσεων του κλάδου, που δημιουργούν ανησυχίες για τη βιωσιμότητά τους και αγωνία για τις εξελίξεις.

Όπως επισημαίνει ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Σωματείων Μαρμάρου, **Αν. Μπράλιος**, ήδη πολλές επιχειρήσεις έχουν προχωρήσει στη μείωση της παραγωγής τους, στην περιστολή θέσεων εργασίας, στην αναστολή επενδυτικών σχεδίων και στην περικοπή δαπανών για δράσεις που δεν είναι άμεσα αναγκαίες, ενώ υπάρχουν και πολλές επιχειρήσεις, που υπό το βάρος των υποχρεώσεών τους, βρίσκονται στα πρόθυρα κατάρρευσης.

Η σοβαρότερη διέξοδος για τον κλάδο θα μπορούσε να είναι το άνοιγμα νέων αγορών.

Μόνωση

Χωρίς εξοδο από τη γενικότερη οικονομική ύφεση που διέρχεται η Ελλάδα, ο κλάδος της οικοδομής δεν μπορεί να ελπίζει σε αναζωογόνηση. Σε μια παγωμένη οικονομία δεν κατασκευάζονται νέες κτιριακές ή βιομηχανικές υποδομές. Τα, δε, κρατικά ελλείμματα και τα άδεια κρατικά ταμεία στοχεύουν κυρίως στην εξασφάλιση των κρίσιμων τομέων για την επιβίωση των πολιτών (υγεία, συντάξεις, μισθοί των δημοσίων υπαλλήλων, εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους), επισημαίνει ο πρόεδρος του Πανελληνίου Συνδέσμου Εταιρειών Μόνωσης, **Γ. Μαουρούλας**.

Η χώρα, όπως τονίζει, βρίσκεται εδώ και χρόνια σε μια κοινωνική, πολιτισμική, δημιουργική και αξιακή παρακμή και καμία προσωρινή ανακούφιση με ευκαιριακές πολιτικές δε θα δώσει λύση στο πρόβλημα, παρά μόνο μια ίσως πολύμηνη παράταση, μέχρι βέβαια την αναπόφευκτη τελική κρίση, που θα εντείνει τα αποτελέσματά της.

Διερωτήθηκε τι ανάπτυξη θέλουμε και τι πόλη: «Μία πόλη με ταυτότητα, που προάγει την ανθρώπινη επικοινωνία και δημιουργικότητα ή μία πόλη που αποδομεί τις κοινωνικές και διαπροσωπικές ανθρώπινες σχέσεις; Μία πόλη που αποκλείει τη φύση ή που τη σέβεται και την υπηρετεί; Μία πόλη με πολίτες ή ένα άστυ με κατοίκους; Τι κτίριο θέλουμε; Τι εκπαίδευση επιζητούμε; Τι πολιτισμό θέλουμε;».

Αλουμίνιο

Προβλήματα αντιμετωπίζει και ο κλάδος Αλουμινίου, ο οποίος έχει υποστεί την κρίση, με ζημιωμένες τις μεγάλες εταιρείες το 2009 σύμφωνα με στοιχεία που παρουσίασε ο αντιπρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Αλουμινίου, **Γ. Δουκίδης**, ο οποίος έκανε αναφορά στον ελληνικό κλάδο Αλουμινίου.

Σημειώνονται αλυσιδωτές καταστροφικές εξελίξεις από επισφάλειες και αδυναμία πληρωμών. Η ζήτηση βρίσκεται στα επίπεδα δεκαετίας 1980, με δραματική συρρίκνωση του κλάδου (-70%) και απώλεια περίπου 20.000 θέσεων εργασίας (20%) διπλωματούχων μηχανικών.

Έχει επέλθει καταστροφή για επαγγελματίες αλουμιναδές και μικρές εταιρείες, λόγω αδυναμίας εξαγωγών, και κατακλισμός εισαγωγών χαμηλής ποιότητας και εκτός προδιαγραφών δομικών υλικών από τρίτες χώρες. Προτείνεται, μεταξύ άλλων, να υπάρξει ευελιξία στη χρηματοδότηση εταιρειών του κλάδου από τράπεζες και ΤΕΜΠΜΕ, να ληφθούν δραστικά μέτρα ενίσχυσης της νέας οικοδομής περιορισμένης χρονικής διάρκειας (1-2 χρόνων), εφαρμογή του προγράμματος «Εξοικονόμηση Κατ' Οίκον», ειδικό πρόγραμμα ΕΣΠΑ για τον κλάδο των δομικών υλικών. ■